EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 24.7.2019.
COM(2019) 370 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti

{SWD(2019) 650 final}

1. UVOD

Člankom 6. Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca[1] Komisiju se ovlašćuje za provedbu procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti te za ažuriranje te procjene svake dvije godine (ili prema potrebi i češće). Ovim se Izvješćem ažurira Komisijina prva nadnacionalna procjena rizika objavljena 2017.[2] U njemu se ocjenjuje provedba preporuka Komisije i ocjenjuju preostali rizici, među ostalim u okviru novih proizvoda i sektora.

Izvješće sadržava sustavnu analizu[3] rizika povezanih s pranjem novca ili financiranjem terorizma za određene proizvode i usluge. Usmjereno je na slabosti utvrđene na razini EU-a, i u pogledu pravnog okvira i u pogledu djelotvorne primjene te se u njemu iznose preporuke za uklanjanje tih slabosti.

U okviru nadnacionalne procjene rizika uzimaju se u obzir zahtjevi Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca[4], koja je u nacionalna zakonodavstva trebala biti prenesena do srpnja 2017. Dodatne promjene uvedene Petom direktivom o sprečavanju pranja novca[5], koja bi se u nacionalna zakonodavstva trebala prenijeti do siječnja 2020., bile su predviđene pri definiranju novih mjera ublažavanja.

2. REZULTATI NADNACIONALNE PROCJENE RIZIKA

U okviru ove druge nadnacionalne procjene rizika Komisija je utvrdila **47 proizvoda i usluga** koji su potencijalno osjetljivi na rizike povezane s pranjem novca/financiranjem terorizma, što je povećanje broja s 40 iz 2017. Te proizvode i usluge obuhvaća **11 sektora**, uključujući deset sektora ili proizvoda utvrđenih u Četvrtoj direktivi o sprečavanju pranja novca[6], uz jednu dodatnu kategoriju proizvoda i usluga koja je važna za procjenu rizika[7].

---

1 Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ, SL L 0849, 9.7.2018., str. 1.

2 Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti, COM(2017) 340 final.

3 Za detaljniji opis metodologije vidjeti radni dokument službi priložen ovom Izvješću, SWD(2019) 650.

4 Iako je Peta direktiva o sprečavanju pranja novca donesena, rok za njezino prenošenje još nije istekao. Slično tomu, nacrt izvješća o nadnacionalnoj procjeni rizika iz 2017. izrađen je nakon što je donesena Četvrta direktiva o sprečavanju pranja novca, no rok za njezino prenošenje tada još nije istekao.

5 Direktiva (EU) 2018/843 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU (Tekst značajan za EGP); PE/72/2017/REV/1; SL L 156, 19.6.2018., str. 43.–74.

6 Kreditne i financijske institucije, pošiljatelji novca, mjenjačnice, trgovci robom i imovinom velike vrijednosti, posrednici u trgovini nekretninama, pružatelji usluga trusta i trgovačkih društava, revizori, vanjski računovođe i porezni savjetnici, javni bilježnici i drugi neovisni pravni stručnjaci te pružatelji usluga igara na sreću.

7 Ta kategorija uključuje poduzeća s intenzivnim gotovinskim poslovanjem, virtualne valute, organizacije za skupno financiranje i neprofitne organizacije. Njome su obuhvaćeni i neki neformalni načini prijenosa novca kao što su havala mreže i drugi pružatelji takvih usluga te četiri nova proizvoda/sektora koji nisu ocijenjeni u Izvješću iz 2017.: bankomati u privatnom vlasništvu, profesionalni nogomet, slobodne luke i programi za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima.

2.1. Glavni rizici u sektorima obuhvaćenima nadnacionalnom procjenom rizika

2.1.1. Gotovina i ekvivalentna sredstva

Nalazi tijela za izvršavanje zakonodavstva pokazuju da, dok su potrošači sve manje naklonjeni uporabi gotovine, ona je i dalje omiljeni instrument kriminalaca za pranje novca jer je mogu upotrijebiti za brz prijenos novčanih sredstava s jednog mjesta na drugo, uključujući zračnim prijevozom. Uporaba gotovine glavni je razlog podnošenja prijava u slučaju sumnjivih transakcija.

Kriminalci koji akumuliraju prihode u gotovini nastoje ih prenijeti na mjesta na kojima se ti prihodi mogu lakše integrirati u zakonito gospodarstvo, odnosno na mjesta za koja su svojstveni pretežna uporaba gotovina, blaži nadzor financijskog sustava i strogi propisi o bankarskoj tajni.

Od provedbe nadnacionalne procjene rizika 2017. mjerodavni je pravni okvir ojačan. Četvrtom direktivom o sprečavanju pranja novca obuhvaćeni su trgovci robom koji provode ili primaju gotovinska plaćanja u iznosu od 10 000 EUR ili većem. Države članice mogu donijeti niže pragove, dodatna opća ograničenja u pogledu uporabe gotovine i strože odredbe.

Revidirana Uredba o kontrolama gotovine[8] koja će se primjenjivati od 3. lipnja 2021. proširuje obvezu svakog putnika koji ulazi u EU ili izlazi iz EU-a, a nosi gotovinu u vrijednosti od 10 000 EUR ili većoj da to prijavi carinskim tijelima. Proširuje se i definicija gotovine kako bi se njome osim novčanica obuhvatili i drugi instrumenti ili roba visokog stupnja likvidnosti kao što su čekovi, putnički čekovi, kartice s unaprijed uplaćenim sredstvima i zlato.

Imovina sa svojstvima sličnima gotovini (npr. zlato, dijamanti) ili imovina velike vrijednosti koja se povezuje s određenim načinom života (npr. kulturni artefakti, automobili, nakit, satovi) isto je tako izložena visokom riziku zbog slabih kontrola. Posebna zabrinutost izražena je u pogledu pljačkanja antikviteta i drugih artefakata te nezakonite trgovine njima. U tom se smislu nedavno donesenom Uredbom o uvozu kulturnih dobara dopunjuje postojeći pravni okvir EU-a za trgovanje njima, koji se dosad odnosio samo na zakonodavstvo kojim su obuhvaćeni izvoz kulturnih dobara i povrat kulturnih predmeta nezakonito iznesenih s državnog područja države članice EU-a[9].

2.1.2. Financijski sektor

U Izvješću o ocjeni nedavnih navodnih slučajeva pranja novca u kojima su sudjelovale kreditne institucije EU-a utvrđeni su čimbenici koji su pridonijeli slučajevima pranja novca u okviru banaka u EU-u i znanja usvojena na temelju tih slučajeva, koji bi trebali poslužiti kao temelj za daljnje mjere politike. Ocjenjuju se propusti u pogledu sprečavanja pranja novca i sustava obrane u okviru kreditnih institucija te ističu problematična pitanja povezana s različitim pristupima nadzoru sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma na nacionalnoj razini (vidjeti točku 2.2.3.).

Nadalje, neki drugi financijski podsektori ili proizvodi u okviru kojih se upotrebljava gotovina (npr. mjenjačnice, prijenos novčanih sredstava i određeni proizvodi

[8] Uredba (EU) 2018/1672 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o kontrolama gotovine koja se unosi u Uniju ili iznosi iz Unije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1889/2005, SL L 284, 12.11.2018., str. 6.–21.

[9] Uredba (EU) 2019/880 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o unosu i uvozu kulturnih dobara; PE/82/2018/REV/1; SL L 151, 7.6.2019., str. 1.–14.

elektroničkog novca) i dalje su izloženi velikim rizicima kad je riječ o pranju novca, posebno u slučaju nesavjesnog postupanja trećih strana koje u okviru njihovih kanala dostave djeluju kao zastupnici ili distributeri[10].

Premda sa sobom donosi velike prednosti, uporaba novih tehnologija („FinTech", odnosno financijska tehnologija)[11] koje omogućuju brze i anonimne transakcije u okviru poslovnih odnosa s nenazočnom strankom može predstavljati veći rizik ako se unutar cijelog kanala dostave učinkovito ne provode dubinska analiza stranke i praćenje transakcija[12]. Dok su odredbe Pete direktive o sprečavanju pranja novca koje se odnose na pružatelje usluga virtualnih valuta i pružatelje skrbničke usluge novčanika prvi regulatorni korak, zbog sve veće uporabe takvih instrumenata prisutni su veći rizici te će možda biti nužno poduzeti dodatne regulatorne korake.

2.1.3. Nefinancijski sektor i proizvodi – određena nefinancijska poduzeća i zanimanja

Proizvođači, distributeri, pravni stručnjaci i ostale nefinancijske institucije sve više privlače pozornost osoba koje bi se htjele upustiti u aktivnosti pranja novca. Jedno je istraživanje pokazalo da se pranje 20–30 % svih imovinskih koristi ostvarenih kaznenim djelima odvija u okviru nefinancijskog sektora[13]. Stoga se smatra da je taj sektor općenito izložen velikim i vrlo velikim rizicima.

Čini se da je propust da se utvrdi identitet stvarnog vlasnika stranke najveća slabost ovog sektora. Kad stupaju u poslovni odnos, neke stranke ne razumiju uvijek što točno znači pojam „stvarni vlasnik" ili pak ne provjeravaju identitet stvarnog vlasnika.

Osim toga, države članice mogu imenovati samoregulatorna tijela koja će nadzirati porezne savjetnike, revizore, vanjske računovođe, javne bilježnike i druge neovisne pravne stručnjake i posrednike u trgovini nekretninama[14]. Države članice mogu tim tijelima dodijeliti zadaću da od obveznika primaju prijave sumnjivih transakcija i šalju ih financijsko-obavještajnim jedinicama. Međutim, neki obveznici i samoregulatorna tijela ne prijavljuju mnogo sumnjivih transakcija financijsko-obavještajnim jedinicama, posebno u određenim državama članicama. To možda ukazuje na to da se sumnjive transakcije ne otkrivaju i ne prijavljuju na pravilan način. Nadalje, s obzirom na to da su u skladu s Četvrtom direktivom o sprečavanju pranja novca nefinancijski sektor i

---

[10] U travnju 2019. Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo objavilo je Mišljenje o prirodi obavijesti o izdavanju odobrenja za prekograničnо poslovanje institucijama za platni promet i institucijama za elektronički novac putem zastupnika i distributera koji se nalaze u drugoj državi članici: https://eba.europa.eu/-/eba-publishes-opinion-on-the-nature-of-passport-notifications-for-agents-and-distributors-of-e-money

[11] Pojam „FinTech" odnosi se na financijske usluge koje se pružaju na temelju i uz potporu tehnologije. Pojam „RegTech" označava usvajanje novih tehnologija kako bi se lakše ispunjavali regulatorni zahtjevi.

[12] S pomoću sredstava za elektroničku identifikaciju kako su utvrđena u Uredbi (EU) br. 910/2014 i odgovarajuće razine sigurnosti ti se rizici mogu djelotvorno ublažiti te bi se mogli provesti točna daljinska identifikacija i provjera podataka fizičkih i pravnih osoba.

[13] U Njemačkoj, u skladu s ocjenom koju su proveli Bussmann, K.-D. i M. Vockrodt, „Geldwäsche-Compliance im Nicht-Finanzsektor: Ergebnisse aus einer Dunkelfeldstudie", *Compliance-Berater* 5, 2016., str. 138.–143.).

[14] U skladu s Četvrtom direktivom o sprečavanju pranja novca, samoregulatorna tijela definiraju se kao tijela koja predstavljaju pripadnike određenog zanimanja ili imaju ulogu u zakonskom uređivanju tih zanimanja, pri čemu obavljaju određene funkcije koje se odnose na nadzor ili praćenje i osiguravaju provedbu pravila povezanih s tim funkcijama.

proizvodi uvršteni u obveznike, potrebno je pojasniti da odgovarajuća primjena relevantnih mjera ne utječe na načelo čuvanja povjerljivosti[15].

Na temelju savjetovanja sa stručnjacima čini se da je i sektor nekretnina sve izloženiji velikim rizicima povezanima s pranjem novca. Drugi su uobičajeni načini pranja imovinske koristi iskazivanje više cijene u okviru komercijalne trgovine i fiktivni zajmovi. Tijela za izvršavanje zakonodavstva takve rizike smatraju velikima.

2.1.4. Sektor igara na sreću

U skladu s Četvrtom direktivom o sprečavanju pranja novca, svi su pružatelji usluga igara na sreću obveznici; međutim, države članice mogu na temelju dokazane niske razine rizika pružateljima usluga igara na sreću, osim kasinima, odlučiti odobriti potpuno ili djelomično izuzeće od te odredbe. Smatra se da su određeni proizvodi u sektoru igara na sreću znatno izloženi riziku od pranja novca. Kad je riječ o klađenju na prodajnom mjestu i pokeru[16] čini se da su glavni uzrok neučinkovite kontrole. U slučaju internetskih igara na sreću, razina je izloženosti rizicima visoka zbog brojnih transakcijskih tokova i interakcije s nenazočnom strankom. Iako je izloženost visokom riziku svojstvena kasinima, njihovim je uvrštavanjem u okvir za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma od 2005. taj rizik ublažen.

Razina rizika od pranja novca/financiranja terorizma umjerena je kad je riječ o lutrijama i automatima za igre na sreću (izvan kasina). U slučaju lutrija uspostavljene su određene kontrole, posebno kako bi se suzbili rizici povezani s velikim dobicima. Bingo na prodajnom mjestu smatra se igrom s niskom razinom rizika od pranja novca/financiranja terorizma zbog relativno niskih uloga i dobitaka.

2.1.5. Prikupljanje i prijenos novčanih sredstava putem neprofitnih organizacija

Ovim su Izvješćem obuhvaćene kategorije neprofitnih organizacija definirane u Preporuci Stručne skupine za financijsko djelovanje[17]. Scenarij rizika povezan je s prikupljanjem novčanih sredstava i njihovim prijenosom partnerima/korisnicima i unutar Unije i izvan nje, koje obavljaju neprofitne organizacije.

---

[15] Načelo čuvanja povjerljivosti priznato je načelo na razini EU-a koje je odraz osjetljive ravnoteže u kontekstu sudske prakse Suda Europske unije o pravu na pošteno suđenje (C-305/05), koja pak sama po sebi odražava načela Europskog suda za ljudska prava i Povelje (na primjer članak 47.). Isto tako, pripadnici tih zanimanja u nekim slučajevima provode aktivnosti koje su obuhvaćene načelom čuvanja povjerljivosti (na primjer, utvrđivanje pravnog položaja stranke ili obrana ili zastupanje stranke u sudskom postupku) istodobno s aktivnostima koje nisu obuhvaćene načelom čuvanja povjerljivosti, kao što su pružanje pravnih savjeta u kontekstu osnivanja i rada trgovačkih društava te upravljanja njima. Područje primjene povjerljivosti, načelo čuvanja povjerljivosti i obveza čuvanja poslovne tajne razlikuju se ovisno o zemlji te bi trebalo pojasniti praktičnu osnovu na temelju koje se može odstupiti od tih pravila o zaštiti. U tom su pogledu problemi istaknuti u okviru nadnacionalne procjene rizika iz 2017. i dalje prisutni.

[16] Odnosi se na klađenje na prodajnom mjestu i poker u prostorijama koje su posebno namijenjene za te aktivnosti, za razliku od internetskih igara na sreću.

[17] „Pravna osoba ili struktura ili organizacija koja se primarno bavi prikupljanjem ili isplatom novčanih sredstava, na primjer, u dobrotvorne, vjerske, kulturne, obrazovne, društvene ili bratske svrhe ili kako bi učinila druge vrste ‚dobrih djela'", http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf

U kontekstu prijetnji, analizu je rizika teže provesti zbog raznolikosti sektora. „Izražajne neprofitne organizacije”[18] donekle su osjetljive jer se u njih mogu infiltrirati zločinačke ili terorističke organizacije koje mogu skrivati stvarno vlasništvo zbog čega je teže ući u trag prikupljanju novčanih sredstava.

Neke su vrste „uslužnih neprofitnih organizacija”[19] izravnije osjetljive zbog same prirode njihova djelovanja. Razlog je taj što one mogu uključivati kretanje novčanih sredstava prema području sukoba ili trećim zemljama ili iz takvih područja ili zemalja u čijim je sustavima za sprečavanje pranja novca/financiranja terorizma Komisija utvrdila strateške nedostatke[20]. Neprofitne organizacije od ključne su važnosti za pružanje humanitarne pomoći diljem svijeta[21]. Kako bi se ostvarili legitimni ciljevi takve pomoći, potrebno je prikupiti više informacija o rizicima od pranja novca u okviru neprofitnih organizacija radi jačanja svijesti o tim rizicima. Komisija će još tijekom 2019. objaviti poziv na podnošenje prijedloga za pripremni projekt o izgradnji kapaciteta, izradu programa i komunikaciju u kontekstu borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma.

Regulirani pružatelji financijskih usluga mogu biti neskloni surađivati s određenim neprofitnim organizacijama jer nastoje ukloniti rizike. To bi moglo dovesti do financijske isključenosti ili potaknuti odbijene stranke da umjesto toga upotrijebe nezakonite bankarske usluge ili usluge prijenosa novčanih sredstava.

2.1.6. Novi proizvodi/sektori

U ovom se Izvješću razmatra nekoliko novih proizvoda ili sektora koji su razotkriveni u okviru događaja i operacija tijela za izvršavanje zakonodavstva o kojima se nedavno javno izvješćivalo. Osim financijske tehnologije, platforme za razmjenu i pružatelji usluge novčanika (vidjeti odjeljak 2.1.2.), profesionalni nogomet, slobodne luke te programi za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima („zlatne putovnice/vize”) utvrđeni su kao novi rizični sektori.

2.1.6.1. Pregled novih sektora

2.1.6.1.1. Profesionalni nogomet

Rizici povezani sa sportom odavno su prepoznati na razini EU-a[22]. Profesionalni je nogomet iznimno popularan sport, ali i globalna industrija sa znatnim gospodarskim

[18] „Izražajne neprofitne organizacije” neprofitne su organizacije koje se pretežno bave izražajnim aktivnostima koje obuhvaćaju programe usmjerene na sport i rekreaciju, umjetnost i kulturu, zastupanje interesa i zagovaranje.

[19] „Uslužne neprofitne organizacije” neprofitne su organizacije koje se bave različitim aktivnostima kao što su programi usmjereni na osiguravanje stambenih prostora, pružanje socijalnih usluga ili usluga zdravstvene skrbi.

[20] Delegirana uredba Komisije (EU) 2016/1675 od 14. srpnja 2016. o dopuni Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem visokorizičnih trećih zemalja sa strateškim nedostacima.

[21] U skladu s obvezama u okviru međunarodne politike koje je Komisija preuzela kako bi promicala veću djelotvornost i učinkovitost, humanitarna pomoć EU-a sve se više pruža u obliku prijenosa gotovine. Kao i u okviru svih vrsta humanitarne pomoći EU-a, novčana sredstva uvijek se uplaćuju putem humanitarnih partnera kao što su UN i međunarodne humanitarne nevladine organizacije. Takvi prijenosi gotovine u okviru aktivnosti humanitarne pomoći nisu obuhvaćeni ovom procjenom.

[22] U Bijeloj knjizi o sportu iz srpnja 2007. navodi se da je „sport [...] izložen novim prijetnjama i problemima kao što su komercijalni pritisci, izrabljivanje mladih igrača, doping, korupcija, rasizam, nezakonite igre na sreću, nasilje, pranje novca i druge aktivnosti koje štetno utječu za sport” (Europska komisija, *Bijela knjiga o sportu*, COM(2007) 391 final, 11.7.2007.).

učinkom. Upravo je to razlog zašto je uključen u ovo poglavlje. Zbog složene organizacije i nedovoljne transparentnosti u sektoru profesionalnog nogometa stvorilo se plodno tlo za uporabu nezakonitih sredstava. U taj se sport ulažu sporni novčani iznosi bez jasnog ili objašnjivog financijskog povrata ili financijske dobiti.

2.1.6.1.2. Slobodne luke

Slobodna luka dio je carinskog područja Unije koje je kao takvo odredila određena država članica. Slobodne su luke zakonite, ali se u okviru njih moraju poštovati pravila EU-a o državnim potporama i Kodeks o postupanju pri oporezivanju poslovanja[23]. Slobodne trgovinske zone mogu biti rizične kad je riječ o krivotvorenju jer krivotvoriteljima omogućuju da iskrcavaju pošiljke, prilagođavaju terete ili dokumentaciju koja se odnosi na terete ili pak da na druge načine manipuliraju tim teretima ili dokumentacijom, a zatim ponovno izvoze proizvode bez intervencije carinskih tijela te tako prikriju prirodu robe i njezinog izvornog dobavljača.

Zlouporaba slobodnih trgovinskih zona može biti povezana s povredom prava intelektualnog vlasništva i sudjelovanjem u prijevari u vezi s PDV-om, korupciji i pranju novca. U većini slobodnih luka ili carinskih skladišta EU-a (osim Slobodne luke Luxembourg) točne informacije o stvarnim vlasnicima nisu dostupne. U skladu s Petom direktivom o sprečavanju pranja novca operateri slobodnih luka i drugi subjekti na tržištu umjetninama postaju obveznici i stoga podliježu zahtjevima u pogledu dubinske analize stranke.

2.1.6.1.3. Programi za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima

Posljednjih godina zabilježen je rastući trend u području programa kojima zemlje privlače ulaganja tako što ulagačima dodjeljuju državljanstvo ili pravo boravka. Zabrinutost je izražena zbog inherentnih rizika u pogledu sigurnosti, pranja novca, utaje poreza i korupcije.

U siječnju 2019. Komisija je objavila izvješće o nacionalnim programima dodjele građanstva Unije ulagačima[24]. Nakon objave tog izvješća Komisija je osnovala skupinu stručnjaka iz država članica zaduženu za razmatranje rizika koji proizlaze iz programa za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima te rješavanje pitanja povezanih s transparentnošću i upravljanjem.

U skladu s Petom direktivom o sprečavanju pranja novca zahtijeva se proširena dubinska analiza stranke za državljane trećih zemalja koji traže pravo na boravak ili državljanstvo u državama članicama u zamjenu za kapital ili ulaganje u nekretnine, državne obveznice ili korporativne subjekte.

[23] Skupinu za Kodeks o postupanju pri oporezivanju poslovanja uspostavilo je Vijeće za ekonomske i financijske poslove 9. ožujka 1998. Ona se uglavnom bavi ocjenjivanjem poreznih mjera koje su obuhvaćene područjem primjene kodeksa o postupanju (donesenog u prosincu 1997.) pri oporezivanju poslovanja i nadzoru obavješćivanja o tim mjerama.

[24] Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o programima za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima u Europskoj uniji, COM(2019) 12 final, 23.1.2019.

2.2. Horizontalne slabosti zajedničke svim sektorima

2.2.1. Anonimnost u okviru financijskih transakcija

Kriminalci se trude izbjeći ostavljanje bilo kakvih sljedivih informacija i nastoje da ih se ne otkrije. Smatra se da su sektori u kojima se odvija velika količina gotovinskih transakcija posebno izloženi riziku, na primjer trgovci robom i uslugama koji prihvaćaju gotovinsko plaćanje te gospodarski subjekti koji prihvaćaju plaćanja u velikim apoenima kao što su novčanice od 500 EUR[25] i 200 EUR.

Na rizike povezane s pranjem novca/financiranjem terorizma osjetljivi su i financijski proizvodi koji u određenim okolnostima omogućuju sličnu anonimnost (npr. određeni proizvodi elektroničkog novca, virtualne valute i neregulirane platforme za skupno financiranje). To se odnosi i na imovinu koja se može lako prodati ili sigurno pohraniti, kao što su zlato i dijamanti.

2.2.2. Identifikacija informacija o stvarnom vlasništvu i pristup tim podacima

Kriminalci se koriste financijskim sustavom kako bi nezakonito ostvarenu imovinsku korist plasirali na financijska tržišta, u nekretnine ili u zakonito gospodarstvo na strukturiraniji način nego putem gotovine ili anonimnih financijskih transakcija. Svi su sektori osjetljivi na rizik da se zločinačke organizacije i terorističke skupine u njih infiltriraju, integriraju ili da u njima preuzmu vlasništvo. Uobičajena je tehnika kojom se kriminalci služe kako bi sakrili svoj identitet osnivanje fiktivnih društava, trustova ili složenih korporativnih struktura. To nije ograničeno na određene jurisdikcije ili vrste pravnih subjekata ili pravnih aranžmana. Počinitelji se služe najprikladnijim, najjednostavnijim i najsigurnijim sredstvom ovisno o svojoj stručnosti, mjestu na kojem se nalaze i tržišnim praksama u predmetnoj jurisdikciji.

Zadnjih se godina sve veća pozornost pridaje potrebi djelotvorne identifikacije stvarnog vlasnika i na razini EU-a i na međunarodnoj razini, što se treba osigurati u okviru Stručne skupine za financijsko djelovanje te svjetskog foruma za poreznu transparentnost Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj[26]. Direktivom o administrativnoj suradnji u području izravnog oporezivanja[27] olakšava se razmjena informacija među poreznim tijelima država članica.

Većina je država članica uspostavila središnji registar ili bazu podataka za prikupljanje informacija o stvarnom vlasništvu iako se u skladu s Petom direktivom o sprečavanju pranja novca rok za uspostavu registara odgađa za siječanj 2020. Potonjom direktivom predviđaju se i dodatna transparentnost i širi pristup informacijama o stvarnom vlasništvu.

Međutim, glavne su slabosti i dalje prisutne:

- kriminalci se mogu služiti složenim korporativnim strukturama registriranima u trećim zemljama jer registri predviđeni Direktivom o sprečavanju pranja novca obuhvaćaju samo pravne subjekte i pravne aranžmane u državama članicama,

[25] Europska središnja banka donijela je odluku o obustavi proizvodnje i izdavanja novčanice od 500 EUR https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2016/html/pr160504.hr.html

[26] http://www.oecd.org/tax/transparency/beneficial-ownership-toolkit.pdf

[27] Direktiva Vijeća 2011/16/EU od 15. veljače 2011. o administrativnoj suradnji u području oporezivanja i stavljanju izvan snage Direktive 77/799/EEZ; SL L 64, 11.3.2011., str. 1.–12.

– kriminalci mogu ciljano upotrijebiti lažne informacije ili dokumentaciju kako bi sakrili svoj identitet.

– Nacionalni registri stvarnog vlasništva mogu imati slabosti u pogledu tehničke implementacije ili upravljanja, a kriminalci mogu svoje poslovne aktivnosti premjestiti u države članice čiji je okvir manje djelotvoran.

2.2.3. Nadzor na unutarnjem tržištu

Nadzorna tijela za sprečavanje pranja novca i borbu protiv financiranja terorizma odgovorna su za praćenje pravilne primjene obveza u okviru privatnog sektora. U većini država članica takav nadzor kreditnih i financijskih institucija provode tijela koja su zadužena i za bonitetni nadzor. U nekim je državama članicama ta zadaća povjerena financijsko-obavještajnim jedinicama.

U Izvješću o ocjeni nedavnih navodnih slučajeva pranja novca u kojima su sudjelovale kreditne institucije EU-a razmatraju se mjere koje su poduzela nadzorna tijela i iznose nalazi u pogledu tih poduzetih mjera sa stajališta sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma, kao i s bonitetnog stajališta. To je izvješće usmjereno na ovlasti, organizaciju i sredstva tijela, nadzor lokalnih subjekata, nadzor prekograničnih subjekata i djelotvornost nadzornih mjera.

U nefinancijskim sektorima, države članice mogu samoregulatornim tijelima dopustiti da nadziru porezne savjetnike, revizore, vanjske računovođe, javne bilježnike te druge neovisne pravne stručnjake i posrednike u trgovini nekretninama. Analiza pokazuje da su u velikoj većini država članica u nadzoru tih sektora i dalje prisutni nedostaci kad je riječ o kontrolama, usmjeravanju i učestalosti kojom pravni stručnjaci podnose prijave, posebno financijsko-obavještajnim jedinicama.

2.2.4. Suradnja među financijsko-obavještajnim jedinicama

U Izvješću o utvrđivanju stanja platforme za financijsko-obavještajne jedinice[28] iz prosinca 2016.[29] utvrđene su prepreke pristupu, razmjeni i uporabi informacija te operativnoj suradnji među financijsko-obavještajnim jedinicama država članica. Komisija je u svojem Izvješću o nadnacionalnoj procjeni rizika iz 2017.[30] predložila mjere ublažavanja i opisala daljnje načine kojima se može poboljšati suradnja među financijsko-obavještajnim jedinicama[31]. Predložene mjere djelomično su obuhvaćene Petom direktivom o sprečavanju pranja novca. Poboljšan je pristup informacijama koje posjeduju obveznici ili nadležna tijela te su pojašnjeni određeni aspekti povezani sa

[28] Neformalna skupina koju je Komisija osnovala 2006. i u kojoj su okupljene financijsko-obavještajne jedinice država članica. http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/

[29] Postupak utvrđivanja stanja proveo je posebni tim koji su vodile talijanske financijsko-obavještajne jedinice (*Unità di Informazione Finanziaria per l'Italia (UIF)*) uz sudjelovanje članova financijsko-obavještajnih jedinica iz Francuske (*Traitement du Renseignement et Action Contre les Circuits Financiers Clandestins (TRACFIN)*), Poljske (*Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF)*) i Rumunjske (*Oficiul Nacional de Prevenire si Combatere a Spalarii Banilor (ONPCSB)*). Financijsko-obavještajne jedinice Ujedinjene Kraljevine (*National Criminal Agency*) pridonijele su tom projektu u njegovoj početnoj fazi.

[30] Radni dokument službi Komisije priložen Izvješću Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti, SWD(2017) 241 final, str. 196.–198.

[31] Radni dokument službi Komisije o poboljšanju suradnje među financijsko-obavještajnim jedinicama, SWD(2017) 275, 26.6.2017.

zadaćama financijsko-obavještajnih jedinica i razmjenom informacija među financijsko-obavještajnim jedinicama.

U Izvješću o suradnji među financijsko-obavještajnim jedinicama[32] utvrđuju se postojeći nedostaci i ocjenjuju prilike za daljnje poboljšanje okvira za suradnju.

2.2.5. Ostale slabosti zajedničke svim sektorima

Nadnacionalna procjena rizika pokazuje da su svi utvrđeni sektori izloženi i nekim dodatnim slabostima:

- infiltriranje kriminalaca – kriminalci mogu postati vlasnici obveznika ili pronaći obveznike koji su im voljni pomoći u aktivnostima pranja novca. To zahtijeva provedbu testova sposobnosti i primjerenosti u financijskim sektorima obuhvaćenima Direktivom,
- krivotvorenje – suvremena tehnologija olakšava krivotvorenje dokumenata i u svim se sektorima nastoje uspostaviti pouzdani mehanizmi za otkrivanje,
- nedovoljno dijeljenje informacija između javnog i privatnih sektora – i dalje postoji potreba za poboljšanim mehanizmima za povratne informacije koje su financijsko-obavještajne jedinice dužne dostaviti obveznicima,
- nedostatak sredstava, svijesti o rizicima te znanja i iskustva za provedbu pravila o sprečavanju pranja novca/borbi protiv financiranja terorizma – iako neki obveznici ulažu u napredne alate za osiguravanje usklađenosti, brojnim su obveznicima svijest o rizicima, alati i kapaciteti u tom području ograničeni, i
- novi rizici koji proizlaze iz uporabe financijske tehnologije – očekuje se daljnji rast uporabe internetskih usluga u digitalnom gospodarstvu, zbog čega će se povećati potražnja za elektroničkom identifikacijom. U tom su pogledu ključne uporaba elektroničke identifikacije i njezina pouzdanost.

3. MJERE UBLAŽAVANJA

3.1. Mjere ublažavanja u skladu s Petom direktivom o sprečavanju pranja novca

Petom direktivom o sprečavanju pranja novca, koja bi u nacionalna zakonodavstva trebala biti prenesena do siječnja 2020., EU-u će dobiti alate koji će mu omogućiti da djelotvornije spriječi korištenje financijskim sustavom u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, konkretno tako što će se učiniti sljedeće:

- poboljšati transparentnost uvođenjem javnih registara stvarnog vlasništva za trgovačka društva te javno dostupnih registara za trustove i druge pravne aranžmane,
- ograničiti anonimnost koju omogućuju virtualne valute, pružatelji usluge novčanika i kartice s unaprijed uplaćenim sredstvima,
- proširiti kriteriji za procjenu visokorizičnih zemalja i poboljšati zaštitne mjere za financijske transakcije prema tim zemljama i iz njih,
- zahtijevati od država članica da uspostave središnje registre bankovnih računa ili sustave za dohvat podataka,
- poboljšati suradnja i razmjena informacija među nadzornim tijelima za sprečavanje pranja novca te između tih tijela i bonitetnih nadzornih tijela i Europske središnje banke.

[32] COM(2019) 371.

Očekuje se da će te mjere dodatno pridonijeti smanjenju razina rizika u okviru predmetnih sektora i proizvoda. Komisija će preispitati usklađenost s novim odredbama i sredinom 2021. objaviti izvješće o provedbi.

3.2. Mjere EU-a za ublažavanje rizika koje su već na snazi ili koje su još u pripremi

3.2.1. Zakonodavne mjere

Većina je zakonodavnih mjera iz nadnacionalne procjene rizika iz 2017. već donesena, konkretno Peta direktiva o sprečavanju pranja novca, nova Direktiva o kontrolama gotovine[33], Direktiva o borbi protiv pranja novca kaznenopravnim sredstvima[34] i Direktiva o uvozu kulturnih dobara[35]. Direktivom o pristupu financijskim i drugim informacijama[36] predviđa se izravan pristup nacionalnim centraliziranim registrima bankovnih računa ili sustavima za dohvat podataka za nadležna tijela, uključujući porezna tijela, tijela za suzbijanje korupcije i urede za oduzimanje imovinske koristi.

Revizijom uredbi o europskim nadzornim tijelima[37] ojačan je mandat Europskog nadzornog tijela za bankarstvo za prikupljanje, analizu i daljnje širenje informacija kako bi se osiguralo da sva relevantna tijela djelotvorno i dosljedno nadziru rizike povezane s pranjem novca. Pojašnjena je i proširena ovlast za djelovanje Europskog nadzornog tijela za bankarstvo u slučaju povreda prava Unije. Donošenjem Pete direktive o kapitalnim zahtjevima[38] uklanjaju se prepreke suradnji među bonitetnim nadzornim tijelima i nadzornim tijelima za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma.

3.2.2. Inicijative politike

Komisija je u prosincu 2017. osnovala stručnu skupinu za elektroničku identifikaciju i postupke za upoznavanje sa strankama[39]. Ta će stručna skupina Komisiji pružati stručne savjete tijekom razmatranja pitanja povezanih s uporabom među pružateljima financijskih usluga sustava elektroničke identifikacije (e-ID) i drugih inovativnih digitalnih postupaka za usklađivanje s pravilima o sprečavanju pranja novca.

---

[33] Uredba (EU) 2018/1672 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o kontrolama gotovine koja se unosi u Uniju ili iznosi iz Unije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1889/2005, SL L 284, 12.11.2018., str. 6.–2.

[34] Direktiva (EU) 2018/1673 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o borbi protiv pranja novca kaznenopravnim sredstvima, SL L 284, 12.11.2018., str. 22.–30.

[35] Uredba (EU) 2019/880 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o unosu i uvozu kulturnih dobara; PE/82/2018/REV/1; SL L 151, 7.6.2019., str. 1.–14.

[36] Direktiva (EU) 2019/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o utvrđivanju pravila kojima se olakšava uporaba financijskih i drugih informacija u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage ili progona određenih kaznenih djela i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2000/642/PUP; PE/64/2019/REV/1, SL L 186, 11.7.2019., str. 122.–137.

[37] Politički dogovor postignut je u ožujku 2019.; revidirane uredbe u trenutku izrade ovog Izvješća nisu još bile objavljene.

[38] Direktiva 2006/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. o osnivanju i obavljanju djelatnosti kreditnih institucija, SL L 177, 30.6.2006, str. 1.–200. i Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176, 27.6.2013., str. 338.–436.

[39] Stručnom skupinom predsjeda Komisija, a čini je 21 predstavnik država članica, uključujući regulatorna tijela, nadzorna tijela i stručnjake za identifikaciju te 15 predstavnika financijskih institucija i organizacija potrošača. Odluka Komisije od 14. prosinca 2017. C(2017) 8405 final. Skupina bi do prosinca 2019. Komisiji trebala dostaviti mišljenja, preporuke ili izvješća.

Komisija je u lipnju 2018. objavila Izvješće o ograničenjima gotovinskih plaćanja[40]. U tom je izvješću zaključeno da se uvođenjem ograničenja gotovinskih plaćanja ne bi znatno smanjio problem financiranja terorizma iako su privremeni nalazi upućivali i na to da bi zabrana gotovinskih plaćanja visoke vrijednosti mogla pozitivno utjecati na borbu protiv pranja novca.

3.2.3. Dodatne potporne mjere

- poboljšanje prikupljanja statističkih podataka,
- osposobljavanje stručnjaka koji obavljaju aktivnosti obuhvaćene načelom čuvanja povjerljivosti, pružanje smjernica i uvida u praktične aspekte koji će im pomoći da prepoznaju potencijalne aktivnosti pranja novca/financiranja terorizma i uvide što trebaju učiniti u tim slučajevima. Komisija će ocijeniti mogućnosti za poboljšanje usklađenosti u tom sektoru u skladu s mjerodavnom sudskom praksom. Projekt za osposobljavanje odvjetnika koji se financira sredstvima EU-a trebao bi započeti početkom 2020. Tijekom 2018. javnim su bilježnicima dodijeljena bespovratna sredstva EU-a za potrebe sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma,
- jačanje javne svijesti o rizicima povezanima sa sprečavanjem pranja novca/borbom protiv financiranja terorizma,
- dodatna analiza rizika povezanih s havalom i neformalnim uslugama prijenosa novca – procjena ozbiljnosti tog problema i utvrđivanje mogućih rješenja u okviru izvršavanja zakonodavstva,
- dodatno praćenje krivotvorenja valuta i načina na koji te aktivnosti mogu biti povezane s pranjem novca. Komisija je predstavila Prijedlog uredbe[41] o uspostavi programa razmjene, pomoći i osposobljavanja za zaštitu eura od krivotvorenja za razdoblje 2021.–2027. (program „Periklo IV”) i njezinu proširenju[42] na države članice izvan europodručja, čije se donošenje očekuje 2020.,
- daljnji rad na poboljšanju nadzora u EU-u. U Izvješću o ocjeni nedavnih navodnih slučajeva pranja novca u kojima su sudjelovale kreditne institucije EU-a upućuje se na moguće dodatne mjere za daljnje jačanje zakonodavnog okvira EU-a za sprečavanje pranja novca, a time i jačanje bankovne unije i unije tržišta kapitala.

4. PREPORUKE

Na temelju procjene rizika s obzirom na ažurirani pravni okvir Komisija smatra da bi trebalo poduzeti niz mjera ublažavanja na razini EU-a i država članica, vodeći računa o sljedećem:

- razinama rizika od pranja novca/financiranja terorizma,
- potrebi za poduzimanjem mjera na razini EU-a ili za preporukom da države članice poduzmu mjere (supsidijarnost),
- potrebi za regulatornim i neregulatornim mjerama (proporcionalnost), i

[40] COM(2018) 483 final.
[41] COM(2018) 369 final.
[42] COM(2018) 371 final.

– učinku na zaštitu privatnosti i temeljna prava.

Komisija je uzela u obzir i potrebu da se izbjegne svaka mogućnost zlouporabe ili pogrešnog tumačenja njezinih preporuka zbog čega bi se isključile cijele skupine stranaka i raskinuli odnosi sa strankama, a da se pritom ne vodi potpuno i pravilno računa o razini rizika u određenom sektoru.

4.1. Preporuke europskim nadzornim tijelima

4.1.1. Daljnje mjere poduzete na temelju izvješća o nadnacionalnoj procjeni rizika iz 2017.

U Izvješću iz 2017. Komisija je preporučila da bi europska nadzorna tijela trebala poduzeti sljedeće:

1. *informirati o rizicima povezanima s pranjem novca/financiranjem terorizma i utvrditi odgovarajuće mjere za daljnje poboljšanje kapaciteta nacionalnih nadzornih tijela u području sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma;*

Europska nadzorna tijela odgovorila su na sljedeći način:

- izdavanjem osam nacrta tehničkih standarda,[43] smjernica[44] i mišljenja[45] kako bi poduprla djelotvornu provedbu pristupa sprečavanju pranja novca/borbi protiv financiranja terorizma koji se temelji na procjeni rizika, a koji su zauzeli kreditne i financijske institucije i njihova nadzorna tijela. Trenutačno su u tijeku savjetovanja o devetom instrumentu za poboljšanje suradnje među nadzornim tijelima za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma;
- pružanjem osposobljavanja i organizacijom radionica o aspektima sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma u okviru pristupa koji se temelji na procjeni rizika, o nadzoru koji se temelji na procjeni rizika, o rizicima povezanima s elektroničkim novcem i o rizicima povezanima s novčanim pošiljkama. Radionicama je prisustvovalo više od 300 nadzornih tijela iz svih država članica, i
- poticanjem razmjene informacija i dobre prakse putem internih vijeća i odbora nadzornih tijela te utvrđivanjem jasnih očekivanja u području nadzornih praksi povezanih s određenim pitanjima, npr. Panamskim dokumentima.

---

[43] Riječ je o Zajedničkom nacrtu tehničkih standarda u pogledu središnjih kontaktnih točaka za jačanje borbe protiv financijskog kriminala (Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/1108 od 7. svibnja 2018. o dopuni Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća regulatornim tehničkim standardima o kriterijima za imenovanje središnjih kontaktnih točaka za izdavatelje elektroničkog novca i pružatelje platnih usluga i pravilima o njihovim funkcijama, C/2018/2716, SL L 203, 10.8.2018., str. 2.–6.); Savjetodavnom dokumentu o regulatornim tehničkim standardima u pogledu središnjih kontaktnih točaka za jačanje borbe protiv financijskog kriminala (JC-2017-08); i Zajedničkom odgovoru europskih nadzornih tijela Europskoj komisiji o izmjeni nacrta regulatornih tehničkih standarda u skladu s člankom 8. stavkom 5., člankom 10. stavkom 2. i člankom 13. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode, SL L 352, 9.12.2014., str. 1.–23.

[44] Zajedničke smjernice o značajkama pristupa nadzoru sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na procjeni rizika (ESAs 2016 72); Zajedničke smjernice u pogledu savjetovanja Zajedničkog odbora o proizvodima za male ulagatelje i investicijskim osigurateljnim proizvodima usmjerenima na okolišne ili društvene ciljeve (JC 2017 05); i Zajedničke smjernice za bonitetnu procjenu stjecanja i povećanja kvalificiranog udjela u bankarskom sektoru, sektoru osiguranja i sektoru vrijednosnih papira (JC/GL/2016/01).

[45] Zajedničko mišljenje europskih nadzornih tijela o rizicima od pranja novca i financiranja terorizma (JC-2017-07); i Mišljenje o uporabi inovativnih rješenja u okviru kreditnih i financijskih institucija (JC-2017-81).

Tijekom 2018. Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo pokrenulo je višegodišnje preispitivanje koje provode zaposlenici, a odnosi se na pristupe nadležnih tijela nadzoru banaka u području sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma. Cilj je utvrditi područja koja treba poboljšati da bi se uspostavila najbolja praksa i uklonili nedostaci te kako bi se poduprlo djelovanje nacionalnih tijela za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma u okviru uspostavljenom na temelju prava Unije i smjernica europskih nadzornih tijela. Na nalazima tog preispitivanja temeljit će se sadržaj osposobljavanja na čiju se provedbu tijekom 2019. obvezalo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo, kao i ažuriranja smjernica za nadzor koji se temelji na procjeni rizika u skladu s člankom 48. stavkom 10. Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca.

2. *poduzeti dodatne inicijative radi poboljšanja suradnje među nadzornim tijelima;*

U studenome 2018. europska nadzorna tijela savjetovala su se o nacrtu smjernica za poboljšanje suradnje među nadzornim tijelima za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma. U nacrtu smjernica pojašnjavaju se praktični aspekti suradnje u području nadzora i razmjene informacija te utvrđuju pravila kojima se uređuju novi kolegiji nadzornih tijela za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma. Očekuje se da će smjernice biti dovršene tijekom 2019.

Europska su nadzorna tijela 10. siječnja 2019. odobrila sadržaj multilateralnog sporazuma o praktičnim aspektima razmjene informacija između Europske središnje banke koja djeluje u svojoj nadzornoj funkciji i svih nadležnih tijela EU-a odgovornih za nadzor usklađenosti kreditnih i financijskih institucija s obvezama u pogledu sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma.

3. *izraditi nova rješenja za nadzor subjekata koji djeluju u sustavu prekogranične uporabe;*

Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo osnovalo je radnu skupinu čija je zadaća pojasniti u kojim se slučajevima zastupnici i distributeri koji posluju u državi članici u kojoj institucija za imenovanje nema odobrenje smatraju „poslovnim jedinicama” za potrebe Direktive (EU) 2015/2366[46], Direktive 2009/110/EZ[47] i Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca. Rad je na tome u tijeku, a očekuje se da će biti dovršen tijekom 2019.

4. *pružiti ažurirane smjernice o unutarnjem upravljanju kako bi se dodatno pojasnila očekivanja u pogledu zadaća službenika za usklađenost u financijskim institucijama;*

S obzirom na svoje ograničene resurse i ograničene resurse nacionalnih nadležnih tijela, Zajednički je pododbor europskih nadzornih tijela za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma u rujnu 2017. odlučio odgoditi izradu nacrta smjernica o zadaćama službenika za usklađenost i usmjeriti se na suradnju u području nadzora, koja se smatrala prioritetom jer su se rizici u tom području već ostvarili.

5. *pružiti dodatne smjernice o utvrđivanju stvarnog vlasništva pružatelja usluga investicijskih fondova, posebno u situacijama povezanima s višom razinom rizika od pranja novca ili financiranja terorizma;*

[46] Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ, SL L 337, 23.12.2015., str. 35.

[47] Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ, SL L 267, 10.10.2009., str. 7.

U lipnju 2017. europska su nadzorna tijela objavila „smjernice na temelju čimbenika rizika”[48] o pojednostavnjenoj i pojačanoj dubinskoj analizi stranke i čimbenicima koje bi kreditne i financijske institucije trebale razmotriti pri procjeni rizika od pranja novca/financiranja terorizma povezanog s pojedinačnim poslovnim odnosima i povremenim transakcijama.

U smjernicama se navode savjeti o pojedinim sektorima za pružatelje usluga investicijskih fondova i prvi se put na razini EU-a utvrđuju mjere koje bi se trebale provesti u okviru fondova i koje bi trebali poduzeti upravitelji fondova kako bi poštovali svoje obveze u pogledu dubinske analize stranke (među ostalim u pogledu stvarnih vlasnika) te način na koji bi trebalo prilagoditi opseg mjera na temelju procjene rizika.

6. *analizirati operativne rizike povezane sa sprečavanjem pranja novca/borbom protiv financiranja terorizma koji se odnose na poslovanje/poslovni model u okviru korporativnog bankarstva, privatnog bankarstva i institucionalnih investicijskih sektora s jedne strane te usluga prijenosa novca ili vrijednosti i elektroničkog novca s druge strane.*

Europsko je nadzorno tijelo za bankarstvo razmotrilo nalaze tematskih preispitivanja kreditnih institucija i investicijskih društava koja su provela nadležna tijela. Nalazi su uvršteni u zajedničko mišljenje o rizicima od pranja novca/financiranja terorizma koji utječu na financijski sustav Unije, koje su europska nadzorna tijela obvezna izdati u okviru svake nadnacionalne procjene rizika[49].

4.1.2. Trenutačno stanje

Poduzeti su koraci u pogledu svih preporuka upućenih europskim nadzornim tijelima u okviru nadnacionalne procjene rizike iz 2017., osim u pogledu preporuke 4. o pružanju ažuriranih smjernica o unutarnjem upravljanju kojima se nastoje dodatno pojasniti očekivanja u pogledu zadaća službenika za usklađenost u financijskim institucijama. Komisija ponovno ističe da bi tu preporuku 4. trebalo dovršiti.

Nadalje, Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo pozvano je da dovrši odgovarajuće mjere u skladu s akcijskim planom EU-a za sprečavanje pranja novca koji je priložen Zaključcima Vijeća od 4. prosinca 2018.[50]

4.2. Preporuke nefinancijskim nadzornim tijelima

Kad je riječ o nefinancijskom sektoru, na razini EU-a ne postoje tijela koja odgovaraju europskim nadzornim tijelima. U skladu s okvirom EU-a za sprečavanje pranja novca, države članice mogu samoregulatornim tijelima dopustiti da obavljaju nadzorne zadaće za porezne savjetnike, revizore, vanjske računovođe, javne bilježnike i druge neovisne pravne stručnjake i posrednike u trgovini nekretninama.

---

[48] Zajedničke smjernice u skladu s člankom 17. i člankom 18. stavkom 4. Direktive (EU) 2015/849 o pojednostavnjenoj i pojačanoj dubinskoj analizi stranke i čimbenicima koje bi kreditne i financijske institucije trebale razmotriti pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma povezanog s pojedinačnim poslovnim odnosima i povremenim transakcijama; https://eba.europa.eu/documents/10180/1890686/Final+Guidelines+on+Risk+Factors+%28JC+2017+37%29.pdf

[49] Vidjeti odjeljak 2.2.3.

[50] Potrebno je istaknuti da će se uloga i ovlasti triju europskih nadzornih tijela znatno ojačati u kontekstu novih zakonodavnih prijedloga o kojima je u ožujku 2019. postignut politički dogovor (preispitivanje uredbi o osnivanju europskih nadzornih tijela i njihove dimenzije sprečavanja pranja novca), a sve bi se daljnje mjere na temelju spomenutih preporuka trebale poduzeti strogo u skladu s prethodno dogovorenim sredstvima.

Komisija ponovno ističe preporuke iz nadnacionalne procjene rizika iz 2017. koje je uputila samoregulatornim tijelima, konkretno o tome da provode više tematskih inspekcija, povećaju učestalost prijavljivanja i nastave organizirati programe osposobljavanja kako bi se bolje razumjeli rizici i obveze u pogledu usklađenosti u području sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma.

4.3. Preporuke državama članicama[51]

4.3.1. Daljnje mjere poduzete na temelju Izvješća o nadnacionalnoj procjeni rizika iz 2017.

U skladu s člankom 6. stavkom 4. Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca, ako države članice odluče da neće primijeniti neku od preporuka, trebale bi obavijestiti Komisiju o svojoj odluci i obrazložiti je (načelo „poštuj ili objasni"). Dosad nijedna država članica nije Komisiji dostavila takvu obavijest u pogledu preporuka iz 2017.

Komisija je poduzela daljnje mjere na temelju preporuka državama članicama iz 2017. tako što je obavila provjere prenošenja Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca, poslala državama članicama upitnike o daljnjim mjerama na temelju preporuka iz 2017. i ažurirala nacionalne procjene rizika.

U slučaju nekih preporuka primljene informacije nisu relevantne ili su nacionalna tijela ukazala na ograničeno vrijeme koje im je na raspolaganju za njihovu provedbu. Komisija je istaknula potrebu za održavanjem i pojačavanjem trenutačnog djelovanja. Nadalje, važno je napomenuti da pravne obveze iz Pete direktive o sprečavanju pranja novca u cijelosti ili djelomično zamjenjuju neke preporuke iz Izvješća iz 2017., posebno kad je riječ o većoj transparentnosti stvarnog vlasništva, nižim pragovima za dubinsku analizu stranke u okviru pojedinih sektora ili proširenju popisa obveznika.

1. Opseg nacionalnih procjena rizika

U Izvješću iz 2017. poduzeća s intenzivnim gotovinskim poslovanjem i gotovinska plaćanja, sektor neprofitnih organizacija i proizvodi elektroničkog novca utvrđeni su kao područja koja bi države članice u okviru svojih nacionalnih procjena rizika trebale temeljito razmotriti i u pogledu njih definirati odgovarajuće mjere ublažavanja.

U većini nacionalnih procjena rizika uzeti su u obzir rizici povezani s gotovinskim poslovanjem i rizici koji proizlaze iz trgovine kulturnim artefaktima i antikvitetima, a u opseg tih nacionalnih procjena rizika uvrštene su i neprofitne organizacije te se u okviru njih razmatraju rizici povezani s proizvodima elektroničkog novca, u skladu s Četvrtom i Petom direktivom o sprečavanju pranja novca.

Međutim, nekoliko država članica još nije donijelo nijednu nacionalnu procjenu rizika[52], dok druge nisu razmotrile rizik koji proizlazi iz predmetnih proizvoda. Te se države članice potiče da hitno poduzmu mjere na temelju te preporuke.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka iz 2017. i pozivaju sve države članice da svojim nacionalnim procjenama rizika obuhvate rizike povezane sa spomenutim proizvodima i donesu odgovarajuće mjere ublažavanja.

---

[51] Za pojedinosti o preporukama za pojedini proizvod/pojedinu uslugu vidjeti priloženi radni dokument službi SWD(2019) 650.

[52] U vrijeme pripreme ovog Izvješća 13 država članica obavijestilo je Komisiju da je donijelo svoje nacionalne procjene rizika. Očekuje se da će 15 država članica svoje procjene dovršiti tijekom 2019. To se pitanje razmatra i u okviru postupaka zbog povrede protiv država članica koji se odnose na djelomično prenošenje Direktive.

2. Stvarno vlasništvo

U Izvješću iz 2017. državama članicama preporučeno je da informacije o stvarnom vlasništvu obveznika i pravnih aranžmana budu odgovarajuće, točne i ažurirane. Konkretno, trebalo bi osmisliti alate kako bi se osiguralo da se postupak utvrđivanja stvarnog vlasništva provodi tijekom primjene mjera za dubinsku analizu stranke i da se sektori koji su najizloženiji rizicima od netransparentnih sustava stvarnog vlasništva djelotvorno prate i nadziru.

Četvrtom direktivom o sprečavanju pranja novca već je bila predviđena obveza država članica da uspostave registre stvarnog vlasništva za trgovačka društva, trustove i slične pravne aranžmane, no Petom direktivom o sprečavanju pranja novca promijenjeni su kontekst i rok za prenošenje tih registara. Većina je država članica obavijestila Komisiju da su uspostavile te registre.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka iz 2017. i potiču države članice da osiguraju pravodobnu provedbu odredbi o registrima stvarnog vlasništva utvrđenih u Petoj direktivi o sprečavanju pranja novca[53].

3. Odgovarajuća sredstva za nadzorna tijela i financijsko-obavještajne jedinice

U okviru nadnacionalne procjene rizika iz 2017. države članice pozvalo se da svojim nadležnim tijelima dodijele „odgovarajuća" sredstva. Većina država članica potvrđuje da su svojim nadležnim tijelima dodijelile odgovarajuća sredstva kako se zahtijeva člankom 48. stavkom 2. Direktive. Međutim, Izvješće o ocjeni nedavnih navodnih slučajeva pranja novca u kojima su sudjelovale kreditne institucije EU-a pokazuje da su brojna nadzorna tijela imala znatno manje zaposlenika nego što bi trebala imati.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka da države članice dodatno pojačaju svoje djelovanje u tom području i dokažu da nadzorna tijela za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma mogu u potpunosti obavljati svoje zadaće.

4. Češće izravne kontrole za koje su zadužena nadzorna tijela

Financijski sektor

U Izvješću iz 2017. preporučeno je da države članice uspostave model nadzora koji se temelji na procjeni rizika u skladu sa zajedničkim smjernicama iz 2016. o nadzoru europskih nadzornih tijela koji se temelji na procjeni rizika[54].

Nekoliko je država članica navelo da provode redovite tematske nadzorne kontrole u okviru investicijskih društava. Druge su izvijestile da provode opću procjenu rizika.

Izvješće o ocjeni nedavnih navodnih slučajeva pranja novca u kojima su sudjelovale kreditne institucije EU-a pokazuje da nadzorna tijela često nisu provodila odgovarajuće izravne kontrole.

Nadzorna bi tijela trebala nastaviti provoditi izravne kontrole koje su s obzirom na učestalost i intenzitet razmjerne utvrđenim rizicima od pranja novca/financiranja terorizma. One moraju biti usmjerene na posebne operativne rizike od pranja novca/financiranja terorizma ovisno o specifičnim slabostima svojstvenima za određeni

[53] U skladu s Petom direktivom o sprečavanju pranja novca odgađa se rok za uspostavu registara i dodjelu novih prava pristupa tim registrima. Države članice moraju uspostaviti registre za trgovačka društva do 10. siječnja 2020., a registre za trustove do 10. ožujka 2020.

[54] Vidjeti Zajedničke smjernice europskih nadzornih tijela, Smjernice o nadzoru koji se temelji na riziku; 7.4.2017.: https://esas-joint-committee.europa.eu/Publications/Guidelines/Joint%20Guidelines%20on%20risk-based%20supervision_HR%20%28ESAs%202016%2072%29.pdf

proizvod ili uslugu, konkretno za institucionalne ulagače (posebno one koji posluju putem brokera), privatno bankarstvo, u okviru kojeg bi nadzorna tijela trebala posebno ocijeniti usklađenost s pravilima o stvarnom vlasništvu, te mjenjačnice i usluge prijenosa novca ili vrijednosti, u okviru kojih bi se u kontrole trebalo uvrstiti preispitivanje osposobljavanja zastupnika.

Nefinancijski sektor

U okviru nadnacionalne procjene rizika iz 2017. države članice pozvalo se da osiguraju da nadležna tijela provode dovoljno nenajavljenih provjera na licu mjesta nad trgovcima robom velike vrijednosti, posrednicima u prometu nekretnina i trgovcima antikvitetima.

Države članice primjenjuju različite pristupe kad je riječ o kontrolama u okviru nefinancijskih sektora, a kvaliteta tog nadzora često se još više razlikuje.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka da se provede dovoljan broj izravnih kontrola.

5. Nadzorna tijela zadužena za tematske inspekcije

U okviru nadnacionalne procjene rizika iz 2017. preporučeno je da se nadzorna tijela bolje upoznaju s rizicima povezanima sa sprečavanjem pranja novca/borbom protiv financiranja terorizma kojima je izložen određeni segment poslovanja.

U skladu s odgovorima država članica, pri nadzoru sektora obveznika većina nadzornih tijela dodjeljuje sredstva namijenjena za nadzorne zadaće na temelju rizika. Inspekcije koje provode nadzorna tijela uglavnom obuhvaćaju, među ostalim, usklađenost sa zahtjevima u pogledu stvarnog vlasnika i zahtjevima u pogledu osposobljavanja. U okviru većine odgovora ne spominje se da su u posljednje dvije godine provedene bilo kakve tematske inspekcije u sektoru usluga prijenosa novca ili vrijednosti. Nadzorna tijela trebala bi nastaviti produbljivati svoja znanja o rizicima od pranja novca/financiranja terorizma kojima je izložen određeni segment poslovanja. Trebala bi posebno ocijeniti usklađenost s pravilima o stvarnom vlasništvu u okviru sektora utvrđenih 2017.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka da države članice nastave osiguravati da nadzorna tijela provode tematske inspekcije. Osim toga, nadzorna bi tijela trebala bolje usmjeriti svoja sredstva u okviru tematskih inspekcija.

6. Razmatranja mogućnosti proširenja popisa obveznika

U Izvješću iz 2017. istaknute su neke usluge/neki proizvodi koji nisu bili obuhvaćeni okvirom EU-a za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma, a države se članice pozvalo da prošire opseg sustava za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma na zanimanja koja su posebno izložena riziku.

Četvrtom direktivom o sprečavanju pranja novca opseg sustava za sprečavanje pranja novca/borbu protiv financiranja terorizma proširen je na pripadnike tih zanimanja. Većina odgovora i provjera prenošenja pokazuju da se postupilo u skladu s tom preporukom. Nadalje, neke države članice već primjenjuju odredbe o novim obveznicima iz Pete direktive o sprečavanju pranja novca.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka da se pozorno prate zanimanja koja su posebno izložena riziku, uključujući nove obveznike uvedene Petom direktivom o sprečavanju pranja novca (posrednici u trgovini nekretninama, trgovci umjetninama i antikvitetima te određeni trgovci robom velike vrijednosti koji prihvaćaju gotovinska plaćanja čija je vrijednost iznad određenog praga, platforme za razmjenu virtualnih valuta i pružatelji skrbničke usluge novčanika).

7. Primjerena razina dubinske analize stranke za povremene transakcije

U Izvješću iz 2017. skrenuta je pozornost je na izuzeće od dubinske analize stranke za povremene transakcije u iznosima manjima od 15 000 EUR, a države članice pozvalo se da prema potrebi definiraju niži prag uzimajući u obzir rizike povezane sa sprečavanjem pranja novca/borbom protiv financiranja terorizma na nacionalnoj razini.

Prag za povremene transakcije razlikuje se među državama članicama. Neke od njih primjenjuju pragove za usluge prijenosa novca ili vrijednosti ili mjenjačnice koji bi se i dalje mogli smatrati visokima. Zbog toga je postalo još teže učinkovito pratiti transakcije.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka iz 2017. i pozivaju države članice da pruže smjernice o definiciji pojma „povremene transakcije" te utvrde kriterije kojima će se osigurati da se pravila za dubinsku analizu stranke primjenjiva na poslovne odnose ne zaobilaze kad je riječ o mjenjačnicama i novčanim pošiljkama.

8. Primjerena razina dubinske analize stranke za usluge iznajmljivanja sefova i slične usluge

U Izvješću iz 2017. preporučuje se da se uvedu primjerene zaštitne mjere za pravilno praćenje usluga iznajmljivanja sefova, a posebno usluga koje pružaju financijske institucije te sličnih usluga pohrane koje pružaju nefinancijski pružatelji.

Odgovori država članica pokazuju da te djelatnosti podliježu propisima o sprečavanju pranja novca/borbi protiv financiranja terorizma bez obzira na to je li ih izradila kreditna institucija. U nekim državama članicama te usluge pružaju isključivo financijske institucije.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka da se zajamče primjerene razine dubinske analize stranke za usluge iznajmljivanja sefova i slične usluge.

9. Redovita suradnja između nadležnih tijela i obveznika

U Izvješću iz 2017. preporučena je pojačana suradnja kako bi se pojednostavnilo otkrivanje sumnjivih transakcija, povećala količina i poboljšala kvaliteta prijava sumnjivih transakcija te pružile smjernice o rizicima, dubinskoj analizi stranke i zahtjevima u pogledu prijavljivanja. To se ponajprije može ostvariti povratnim informacijama o kvaliteti prijavljivanja, ali i o tipologijama koje su financijsko-obavještajne jedinice dužne dostaviti obveznicima. U nekoliko je sektora nedostatak povratnih informacija utvrđen kao problem, konkretno u sektorima igara na sreću, poreznih savjetnika, revizora, vanjskih računovođa, javnih bilježnika i drugih neovisnih pravnih stručnjaka te usluga prijenosa novca ili vrijednosti.

Analiza i procjena provedene za potrebe izvješća o ocjeni okvira za suradnju među financijsko-obavještajnim jedinicama pokazale su da su povratne informacije koje financijsko-obavještajne jedinice dostavljaju obveznicima u mnogim državama članicama i dalje manjkave, unatoč tome što postoje interni propisi i smjernice za pojedine sektore u pogledu tog zahtjeva.

U ovom se Izvješću djelomično zadržava ta preporuka i poziva se na pojačanu suradnju između nadležnih tijela i obveznika.

10. Posebno i postojeće osposobljavanje za obveznike

U Izvješću iz 2017. preporučeno je da bi se osposobljavanjem koje pružaju nadležna tijela trebao obuhvatiti rizik da se zločinačke organizacije infiltriraju u obveznike ili preuzmu vlasništvo nad njima, posebno kad je riječ o sektoru igara na sreću, pružateljima usluga trusta i trgovačkih društava, poreznim savjetnicima, revizorima, vanjskim računovođama, javnim bilježnicima i drugim neovisnim pravnim stručnjacima, nekim pružateljima usluga (povezanih sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom,

spajanjem i kupnjom poduzeća), posrednicima u prometu nekretnina te uslugama prijenosa novca ili vrijednosti.

Većina je država članica izvijestila o tome da se osposobljavanje provodilo u skladu s preporukom, kao i o tome da su se pružale smjernice o obvezama u pogledu sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma u okviru različitih sektora.

U ovom se Izvješću zadržava preporuka da se osigura daljnje osposobljavanje, osobito u pogledu obveznika koji su posebno izloženi riziku, kako su utvrđeni u nadnacionalnoj procjeni rizika iz 2017., ili u pogledu novoimenovanih obveznika.

11. Godišnja izvješća koja nadležna/samoregulatorna tijela dostavljaju o aktivnostima povezanima sa sprečavanjem pranja novca/borbom protiv financiranja terorizma koje provode obveznici pod njihovom odgovornošću

Nadnacionalna je procjena rizika iz 2017. pokazala da je ta obveza u pogledu izvješćivanja pomogla nacionalnim tijelima da provode nacionalne procjene rizika i omogućila proaktivnije djelovanje kako bi se uklonile slabosti ili neusklađenosti sa zahtjevima u pogledu sprečavanja pranja novca/borbe protiv financiranja terorizma, posebno u sektoru nekretnina te za porezne savjetnike, revizore, vanjske računovođe, javne bilježnike i druge neovisne pravne stručnjake.

U nekim su državama članicama samoregulatorna tijela tek nedavno počela provoditi svoje nadzorne aktivnosti jer su pojedini sektori, uglavnom određena nefinancijska poduzeća i zanimanja, tek uvršteni Četvrtom direktivom o sprečavanju pranja novca. Stoga zasad ne postoje detaljni statistički podaci u skladu sa zahtjevima iz preporuke za nefinancijska poduzeća i zanimanja. Neke se države članice ne slažu kad je riječ o korisnosti godišnjeg izvješćivanja o nadzornim aktivnostima.

U ovom se Izvješću zadržava ta preporuka i potiču samoregulatorna tijela da preuzmu proaktivniju ulogu u provedbi nadzora sprečavanja pranja novca.

4.3.2. Analiza rizika za pojedini proizvod/pojedinu uslugu – posebne preporuke

Uz prethodne preporuke, potrebno je provesti sljedeće mjere za pojedini proizvod/sektor[55]:

1. *gotovina i ekvivalentna sredstva:*
   - u okviru svojih nacionalnih procjena rizika države članice trebale bi uzeti u obzir rizike koji proizlaze iz gotovinskih plaćanja i poduzeti odgovarajuće mjere ublažavanja,
   - tijela bi trebala djelovati u slučaju iznosa nižih od trenutačnog praga za prijavu od 10 000 EUR ako sumnjaju na kriminalne aktivnosti;

2. *financijski sektor:*
   - države članice trebale bi poboljšati sustave za praćenje i otkrivanje koji se primjenjuju na proizvode koji su izloženiji rizicima od financiranja terorizma. Financijske institucije uglavnom nemaju pristup relevantnim informacijama (koje često posjeduju tijela za izvršavanje zakonodavstva) koje bi im pomogle da utvrde rizike od financiranja terorizma prije nego što se oni ostvare. Isto tako, nastojanja tijela za izvršavanje zakonodavstva da onemoguće terorističke aktivnosti i razbiju terorističke mreže može omesti njihova nemogućnost da prikupe informacije o financijskim tokovima koje im mogu dati isključivo financijske institucije,

[55] Za pojedinosti o preporukama za pojedini proizvod/sektor vidjeti priloženi radni dokument službi SWD(2019) 650.

- kad je riječ o rizicima od pranja novca, ključno je da države članice izrade i poboljšaju svoje registre stvarnog vlasništva kako bi pomogle u provedbi pouzdanih postupaka dubinske analize stranke,
- države članice trebale bi nastaviti provoditi tematske inspekcije usmjerene na različita područja ovisno o sektoru/proizvodu. Kad je riječ o izravnim kontrolama u okviru odgovarajućih trgovačkih društava u određenom sektoru, postupci će se mnogo brže i učinkovitije provesti ako se odaberu određena rizična područja nego ako se provodi kontrola svih područja, time se nadzornim tijelima daje jasna predodžba o najboljoj praksi i glavnim nedostacima,
- trebalo bi pružiti osposobljavanje i smjernice o čimbenicima rizika kao što su poslovanje s nenazočnom strankom, *off-shore* stručni posrednici/stranke i složene/fiktivne strukture, i
- trebalo bi poduzeti daljnje mjere na temelju nalaza Izvješća o ocjeni nedavnih navodnih slučajeva pranja novca u kojima su sudjelovale kreditne institucije EU-a;

3. *nefinancijski sektor i proizvodi – određena nefinancijska poduzeća i zanimanja:*
- države članice trebale bi osigurati da nadležna tijela/samoregulatorna tijela pružaju osposobljavanje i smjernice o čimbenicima rizika, uz posebnu usredotočenost na poslovne odnose s nenazočnom strankom, *off-shore* stručne posrednike/stranke ili jurisdikcije i složene/fiktivne strukture,
- države članice trebale bi osigurati da samoregulatorna tijela/nadležna tijela provode tematske inspekcije usklađenosti sa zahtjevima u pogledu identifikacije stvarnog vlasnika,
- nadležna tijela/samoregulatorna tijela trebala bi državama članicama dostavljati godišnja izvješća o mjerama koje su provela kako bi provjerila ispunjavaju li obveznici svoje obveze u pogledu dubinske analize stranke, uključujući zahtjeve u pogledu stvarnog vlasnika, prijava sumnjivih transakcija i internih kontrola, i
- države članice trebale bi osigurati da pružatelji usluga koji poduzećima pružaju savjete o strukturi kapitala, poslovnoj strategiji i srodnim pitanjima te savjete i usluge povezane sa spajanjem i kupnjom poduzeća ispunjavaju svoje zahtjeve u pogledu stvarnog vlasnika;

4. *sektor igara na sreću:*
- nadležna tijela trebala bi uspostaviti programe za informiranje organizatora (internetskih) igara na sreću o novim čimbenicima rizika koji mogu utjecati na osjetljivost tog sektora, među ostalim, o uporabi anonimnog elektroničkog novca i virtualnih valuta te pojavi neovlaštenih organizatora internetskih igara na sreću. Povratnim informacijama financijsko-obavještajnih jedinica o kvaliteti prijava sumnjivih transakcija poboljšali bi se prijavljivanje i način na koji se upotrebljavaju dostavljene informacije. Financijsko-obavještajne jedinice trebale bi uzeti u obzir posebnosti sektora igara na sreću pri izradi standardnih obrazaca za prijavu sumnjivih transakcija na razini EU-a,
- osim tečajeva osposobljavanja, države članice trebale bi osigurati i prikladno osposobljavanje koje bi bilo usmjereno na odgovarajuće procjene rizika povezanih s odgovarajućim proizvodima/poslovnim modelima za zaposlenike, službenike za usklađenost i kladioničare u maloprodaji, i
- obveznicima bi trebalo pružiti dodatne smjernice o konceptu „više aktivnosti koje se čine povezane”;

5. *prikupljanje i prijenos novčanih sredstava putem neprofitnih organizacija:*
- države članice trebale bi osigurati da neprofitne organizacije više sudjeluju u nacionalnim procjenama rizika,

- države članice trebale bi osmisliti programe za informiranje i informiranje o riziku od zloupotrebe neprofitnih organizacija te im dostaviti posebne informativne materijale, i
- države članice trebale bi dodatno analizirati rizike s kojima se suočavaju neprofitne organizacije;

6. *novi proizvodi/sektori – profesionalni nogomet, slobodne luke, programi za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima:*

- profesionalni nogomet – države članice trebale bi razmotriti koji su subjekti obuhvaćeni obvezom u pogledu prijave sumnjivih transakcija i koji bi se zahtjevi trebali primjenjivati na kontrolu i registraciju podrijetla imatelja računa i korisnika novčanih sredstava,
- slobodne luke – države članice trebale bi radi sprečavanja pranja novca provoditi neovisne, redovite revizije u vezi s dogovorenim funkcijama osiguravanja usklađenosti operatera slobodnih zona te osigurati odgovarajuće i dosljedno izvršavanje postupaka i nadzora radi sprečavanja pranja novca koji su već ugrađeni u zakonodavstvo,
- programi za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima – države članice trebale bi razmotriti rizike od pranja novca povezane s dodjelom državljanstva i prava boravka.

5. ZAKLJUČAK

Komisija će nastaviti pratiti provedbu preporuka u okviru ove nadnacionalne procjene rizika i izvješća do 2021. Tijekom preispitivanja ocijenit će se i način na koji mjere EU-a i nacionalne mjere utječu na razine rizika te će se razmotriti učinak nedavnih promjena regulatornog okvira. Komisija će provesti i istraživanje o djelotvornosti provedbe Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca u državama članicama.